

Beretninger om Justinus' martyrdød

Justinus (ca. 100-165), kaldet Martyren (eller Justin Martyr), var lærd kristen forfatter, der bl.a. forfattede forsvarsskrifter for kristendommen. I sine sidste år boede Justinus i Rom, hvor han omkring år 165 blev arresteret, dømt og henrettet sammen med en gruppe af tilhængere og venner. Overleveret er en beretning om Justinus' og hans venners martyrdød (*Martyrium Sancti Justini et sociorum*), der menes delvist at være baseret på sagsakterne fra retssagen mod Justinus. Forfølgelsen og henrettelsen af Justinus omtales ligeledes af den samtidige kristne forfatter Tatian.

10

[*Martyrium Sancti Justini et sociorum*:]

De hellige martyrer Justinus', Charitons, Charitos, Euelpistos', Hierax', Paions og Liberianus' martyrium.

15

På afgudsdyrkelsens lovløse forkæmperes tid blev onde dekreter udstedt mod de gudfrygtige kristne i by og på land for at tvinge dem til at ofre drikofre¹ til tomme afguder; og i overensstemmelse hermed blev de hellige mænd, der var blevet pågrebet, bragt til præfekten i Rom ved navn Rusticus.² Og da de var blevet ført ind for hans dommersæde, sagde han til Justinus: "Først, adlyd guderne og underkast dig kejserne." Justinus sagde: "At adlyde det, der er befalet af vor frelser Jesus Kristus, fortjener hverken dadel eller fordømmelse." Præfekten Rusticus sagde: "Hvilken lære holder du fast ved?" Justinus sagde: "Jeg har forsøgt at tilegne mig alle lærer, men jeg har givet min tilslutning til de kristnes sande lære, selv om det ikke behager dem, der har falske meninger." Præfekten Rusticus sagde: "Behager den lære dig, du ulykkelige?" Justinus sagde: "Ja, eftersom jeg følger den med en ret tro." Præfekten Rusticus sagde: "Hvad er det for en tro?"

25

Justinus sagde: "Den, som vi i fromhed lever efter med hensyn til de kristnes Gud, som vi tror på, én Gud, der er fra begyndelsen, hele skabningens frembringer og skaber, både den synlige og den usynlige, og Herren Jesus Kristus, Guds tjener (søn), som også forud blev forkyndt af profeterne som den, der skulle komme til menneskeslægten som frelsens herold og gode disciples lærer. Og da jeg kun er et menneske, anser jeg det, jeg siger, for kun at være lidt værd mod hans uendelige guddommelighed, men jeg anerkender en vis profetisk kraft, for det blev profeteret om ham, som jeg just sagde, at han er Guds søn. For jeg ved, at profeterne fra begyndelsen forudsagde hans komme blandt mennesker."

30

Præfekten Rusticus sagde: "Hvor forsamles I?" Justinus sagde: "Der hvor enhver vil og kan. Tror du virkelig, at vi alle kommer sammen på det samme sted? Sådant er det ikke, for de kristnes Gud bindes ikke til et sted, men som usynlig opfylder han himlen og jorden og tilbedes og herliggøres overalt af de troende." Præfekten Rusticus sagde: "Sig mig, hvor forsamles I, eller på hvilket sted samler du dine disciple?" Justinus sagde: "Jeg bor ovenpå i en vis Martinus' hus ved de timotianske bade, og gennem al den tid, jeg under mit andet ophold i Rom har boet her, har jeg ikke kendt noget andet samlingssted end der. Og hvis nogen ønskede at komme til mig,

40

¹ *Drikofre*: eller såkaldte libationer, hvorunder man hældte eksempelvis vin ud på Jorden som et offer til guderne.

² Junius Rusticus var præfekt i Rom i årene 163-167

meddelte jeg ham sandhedens ord." Rusticus sagde: "Med andre ord, du er en kristen?" Justinus sagde: "Ja, jeg er kristen."

Præfekten Rusticus sagde til Chariton: "Fortæl mig, Chariton, er du også kristen?" Chariton sagde: "Jeg er kristen ved Guds befaling." Præfekten Rusticus spurgte kvinden Charito: "Men hvad siger du, Charito?" Charito sagde: "Jeg er kristen ved Guds gave." Præfekten Rusticus sagde til Euelpistos: "Men hvad er du, Euelpistos?" Euelpistos, kejserens slave,³ svarede: "Også jeg er kristen, frigivet af Kristus med del i det samme håb om Kristi nåde." Præfekten Rusticus sagde til Hierax: "Er du også kristen?" Hierax sagde: "Ja, jeg er kristen, for jeg dyrker og tilbeder den samme gud." Præfekten Rusticus sagde: "Gjorde Justinus jer til kristne?" Hierax sagde: "Jeg var fra gammel tid kristen og jeg vil vedblive at være det." Men Paion stod op og sagde: "Jeg er også kristen." Præfekten Rusticus sagde: "Hvem er han, som har lært dig det?" Paion sagde: "Fra mine forældre modtog jeg denne gode bekendelse." Euelpistos sagde: "Jeg lyttede med glæde til Justinus' ord, men også jeg modtog det at være kristen fra mine forældre." Præfekten Rusticus sagde: "Hvor er dine forældre?" Euelpistos sagde: "I Kappadokien."⁴ Rusticus siger til Hierax: "Hvor er dine forældre?" Men han svarede, idet han sagde: "Vor sande fader er Kristus, og vor moder er troen på ham. Men mine jordiske forældre er døde, og jeg blev fordrevet fra Ikonium i Frygien⁵ og kom herhen." Præfekten Rusticus sagde til Liberianus: "Og hvad siger du? Er du en kristen?" Liberianus sagde: "Også jeg er kristen, for jeg dyrker og tilbeder den eneste sande Gud."

Præfekten siger til Justinus: "Hør, du der siges at være en lærd mand og mener, at du kender den sande lære: hvis du bliver pisket og halshugget, er du så overbevist om, at du vil stige op i himlen?" Justinus sagde: "Jeg håber, jeg vil få hans gaver, hvis jeg udholder disse ting. For jeg ved, at for alle, der lever ret, forbliver Guds nådegave indtil hele verdens fuldendelse." Præfekten Rusticus sagde: "Tænker du da, at du skal stige op til himlen og modtage visse gode belønninger?" Justinus sagde: "Jeg tænker det ikke, men jeg ved det nøjagtigt og er fuldstændig overbevist om det." Præfekten Rusticus sagde: "Lad os altså nu komme til den foreliggende, tvungende og hastende sag; bliv nu enige om i samdrægtighed at ofre til guderne." Justinus sagde: "Ingen, som er vel forvaret, vender sig fra fromhed til ugudelighed." Præfekten Rusticus sagde: "Hvis I ikke adlyder, vil I blive straffet uden barmhjertighed." Justinus sagde: "Gennem bøn kan vi opnå frelse på grund af vores herre Jesus Kristus, når vi er blevet straffet, for det skal være vor frelse og frimodighed over for vor herskers og frelsers frygtelige og hele verden omfattende domstol." På samme måde sagde også de øvrige martyrer: "Gør, hvad du vil, for vi er kristne, og vi ofrer ikke til afguder." Præfekten Rusticus udtalte dommen, idet han sagde: "De, som ikke vil ofre til guderne og adlyde kejserens befaling, skal piskes og føres bort til halshugning i overensstemmelse med lovene."

De hellige martyrer lovpriste Gud og kom ud til det sædvange sted og blev halshugget og fuldendte deres martyrium ved bekendelsen til vor frelser. Og nogle af de troende fjernede i hemmelighed deres legemer og bisatte dem på et egnet sted, idet vor Herres Jesu Kristi nåde samvirkede med dem, han, hvem æren tilhører i evighedernes evighed, Amen.

40

³ *Kejserens slave*: Det vil sige i kejserens tjeneste eller husholdning.

⁴ *Kappadokien*: område i det centrale Anatolien

⁵ *Ikonium i Frygien*: en by i det centrale Anatolien

[Tatian:]

5 [Tatian hævder, at de hedenske filosoffer ikke frygter døden, som de påstår, men at de er hykleriske og pengegriske. Herefter fortsætter han:] Crescens,⁶ der byggede sin rede i den store by, overgik alle mænd i unaturlig kærlighed,⁷ og var stærkt afhængig af kærlighed til penge. Men denne mand, der foregav at foragte døden, var selv så bange for døden, at han bestræbte sig på at påføre Justinus, og faktisk også mig, dødsstraffen med beskyldning for at udgøre et onde, og det gjorde han [Crescens] fordi denne [Justinus], mens han forkyndte sandheden, godtgjorde at filosofferne var fråsere og bedragere.

10

15 *Martyrium Sancti Justini et sociorum*: Oversættelse af L. Grane: *Kirken i historien. De første otte århundreder*. Kbh. (173) s.163-166 samt J. Rosenløv efter A. Roberts o.a. (red.): *Ante-Nicene Fathers. The Writings of the Fathers Down to A.D. 325*, vol. 1, New York (1885). Tatian (*Oratio ad Graecos* 19) oversættelse af J. Rosenløv efter *Ante-Nicene Fathers*.

⁶ Crescens var filosof, der tilhørte den kyniske retning. Han beskyldte de kristne for at være ateister, hvilket medførte, at han blev kritiseret af Justinus (2. Apol. 3)

⁷ *Unaturlig kærlighed*: paiderastia, kærlighed til unge drenge